

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

Yleiset kirjastot tuottavat kirjastopalveluja ja laki yleisistä kirjastoista (1492/2016, myöh. kirjastolaki) säättää niiden tehtäväksi mm. pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin sekä monipuolisen ja uudistuvan kokoelman ylläpitämisen (§6). Kirjastolain esitöissä (HE 238/2016) tarkennetaan, että pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin tapahtuisi fyysisesti ja sähköisesti. Samoin siinä tarkennetaan, että kokoelmalla tarkoitettaisiin kirjaston hankkimia ja käyttöön asettamia fyysisiä aineistoja sekä sähköisten aineistojen käyttöoikeuksia. Kirjastolain tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin (§2). Yleisten kirjastojen tehtävänä on siis myös tarjota sähköisiä aineistoja asiakkaiden käyttöön yhdenvertaisesti. Luonnos lisää lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin esteettömän sähköisen valikoiman ja tarjonnan kasvaessa.

Kohdassa 3.7.1. esitetään taustatietoa yleisten kirjastojen tarjoamista sähkökirjapalveluista ja niiden määrästä, ja todetaan, että jatkossa myös esteettömyysdirektiivin velvoitteet täyttävät sähkökirjat tulevat olemaan lainattavissa kirjastojen kautta. Tässä kohtaa on hyvä huomioida myös lainauksen valvonnan asettamat vaatimukset ja esimerkiksi kirjastokäyttöön kohdassa 3.7. mainittu vesileimateknologia ei soveltune sellaisenaan, sillä se ei mahdollistane sellaisenaan lainauksen valvontaa.

Kohdassa 4.2.7.2 esitetään vaikutuksia palvelun tuottajiin. Tässä kohtaa luonnosta yleisten kirjastojen rooli jää hieman epäselväksi. Vaikka yleiset kirjastot ovat yksi toimija ketjussa (tarjoavat sähkökirjoja asiakkaille), niin ne eivät ole palvelun tuottajia, jotka voivat vaikuttaa sähkökirjojen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Esteettömien sähkökirjojen tuottaminen on niiden tuottajien vastuulla. Kirjastojen roolina voisi olla se, että ne pyrkivät valitsemaan asiakkaille tarjolle mahdollisimman saavutettavia sähkökirjoja olettaen, että niitä kirjastoille tarjotaan hankittavaksi.

Toki koska kirjasto on yksi ketjun osa, on hyvä, että myös kirjastoille tuotetaan täsmällistä tietoa direktiivin vaatimuksista ja kohdistetaan viestintää ja koulutusta, joita kirjastot voivat hyödyntää esim. lukemista edistävien kampanjoiden yhteydessä.

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana on keskustelu valvontakokonaisuuden järjestämisestä.

Valvontakokonaisuus on kuitenkin tässä vaiheessa osin avoin.

Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa valvontaan kokonaisuudessaan.

Miten tuotteiden ja palvelujen esteettömyyden valvonta olisi tarkoituksenmukaista järjestää?

-

Lausunnonantajia pyydetään kommentoimaan erityisesti palvelujen valvontaa (esitysluonnoksen luku 4.2.6, sivut 83, 85 – 87), kun digitaalisten palvelujen valvonta on tarkoitus keskittää edelleen Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikköön. Lisäksi pyydetään ottamaan kantaa sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaaliseen mediaan pääsyn valvontaan sekä liikennettä koskevien esteettömyystietojen esittämisen valvontaan (laki liikenteen palveluista).

-

Erityisesti tuotteiden markkina- ja palvelunvalvonnan järjestäminen on esityksessä vielä avoin. Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä alla esitettyihin (esitysluonnoksen luku 4.2.6.3, sivut 84-85) vaihtoehtoihin markkina- ja palvelunvalvonnan järjestämisestä.

-

Valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja:

-

Rakennettu ympäristö

Esteettömyysdirektiivin vaatimukset rakennetulle ympäristölle on esitetty esteettömyysdirektiivin liitteessä III. Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisesti, onko rakennetun ympäristön täytettävä liitteessä III vahvistetut esteettömyysvaatimukset. Tässä vaiheessa esitetään, että rakennettua ympäristöä koskevia vaatimuksia ei otettaisi mukaan tähän esitykseen vaan sen soveltamisesta päätettäisiin myöhemmin (ehdotus esitysluonnoksen sivuilla 92-94). Lausunnonantajia pyydetään lausumaan erityisesti siitä:

- Miten esteettömyysdirektiivin soveltaminen palvelun tarjoajan vastuulla olevaan rakennettuun ympäristöön konkreettisesti edistäisi esteettömyyttä ja kuinka laajamittaiseksi arvioitte vaikutukset rakennetun ympäristön esteettömyyteen?**

- Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esteettömyysdirektiivin soveltamisella rakennettuun ympäristöön olevan palvelun tarjoajalle? Kuinka suuren osuuden esteettömyysdirektiivistä aiheutuvista kokonaiskustannuksista ne muodostaisivat?**

-

Muita huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Savinainen Päivi

Yleisten kirjastojen neuvosto - Yleisten kirjastojen neuvoston puheenjohtaja
ja työvaliokunta